

JEZICI I NACIONALIZMI

SERIJA REGIONALNIH EKSPERTSKIH
KONFERENCIJA 2016.

Podgorica

Split

Beograd

Sarajevo

REGIONALNE EKSPERTSKE KONFERENCIJE

Jezici i nacionalizmi NA BALKANU

Prva u seriji od četiri regionalne ekspertske konferencije pod zajedničkim nazivom "Jezici i nacionalizmi" biće održana danas i sjutra u podgoričkom Centru za građansko obrazovanje od 18 sati.

Projekat "Jezici i nacionalizmi" rezultat je dvogodišnje istraživačke misije i partnerskog djelovanja beogradskog Udruženja Krokodil, Udruge Kurs iz Splita, podgoričkog Centra za građansko obrazovanje (CGO) i PEN centra BIH iz Sarajeva.

Na konferenciji će govoriti prof. dr Rajka Glušica, Nada Bobićić, Balša Brković, Bojan Glavašević, prof. dr Slavica Perović i prof. dr Josip Baotić. U okviru kon-

ferencije će biti organizovana dva debatna kruga "Govori li svaki narod u Crnoj Gori drugim jezikom?" i "Kakav je smisao povećanja jezičkih razlika?", a debatom će moderirati prof. dr Hanka Vajzović.

Cilj ovog projekta jeste da se kroz otvoreni dijalog lingvista i drugih stručnjaka problematizuje pitanje postojanja četiri "politička" jezika na prostoru nekadašnjeg hrvatsko-srpskog / srpsko-hrvatskog, kao i sve one značajne i izazovne teme u kojima se lingvistička nauka neprincipijelno ukršta s identitetском politikom. Nakon podgoričke konferencije, održaće se i konferencije u Splitu (maj), Beogradu (oktobar) i Sarajevu (novembar). K.V.

Vijesti / 21. 4. 2016. / KULTURA / STR. 18

Na regionalnoj konferenciji o jeziku i nacionalizmu oštro kritikovan crnogorski jezik

Glušica: Fakultet za crnogorski jezik stvara bolesne ljude

PODGORICA - Na prvoj regionalnoj konferenciji „Jezici i nacionalizam“ koja je održana u podgoričkom Centru za građansko obrazovanje kritikovan je crnogorski jezik, a skandalozne riječi u tom kontekstu uputile profesorica Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore Rajka Glušica koja je kazala da Fakultet za crnogorski jezik „stvara bolesne ljude“.

Profesorica Glušica je u uvodnom izlaganju kazala da su jezičke politike u državama nakon Jugoslavije nacionalističke. Ona je rekla kako je dobro izučila mitove na kojima počiva nacionalizam i da je ekspert za crnogorski nacionalizam.

- Mit je da je crnogorski jezik autohton, da mi nemamo никакve veze sa ostalim južnoslovenskim narodima i da vodimo porijeklo iz istočne Njemačke. Sve je izmišljotina i sve to čitamo u knjigama. To je smiješno – kazala je ona.

Glušica se osvrnula na Fakultet za crnogorski jezik na Ceti-

Učesnici diskusije su podsjetili da je nakon raspada Jugoslavije nastalo šest jezika, ali da u regionu postoji nesklad između norme i jezičke prakse i da tu leži problem

nu i ocijenila ga „veoma opasnim“.

- Studenti će tamo umjesto naučnih činjenica učiti nacionalističke mitove i mi ćemo sutra imati bolesne ljude – poručila je ona.

Svaka obrazovna institucija, dodala je, mora počivati na na-

učnim istinama.

Profesorica Slavica Perović kazala je da se danas u Crnoj Gori, manje više, govori isto uprkos tome što je crnogorski jezik standardizovan.

- Crnogorski jezik se zove, ali je realnost ostala ista. Svi kažemo u neformalnom govoru de-

vojko ili slično, ali u standarnom jeziku ne – rekla je ona.

Perović je prokomentarisala kako njenu priču potvrđuju mediji, institucije, njihovi sajtovi na kojima se ne primjenjuje crnogorski jezik.

- Pogledajte sajt Vlade. Do skoro je pisalo i ponedjeljak i

predsednik, ali više ne – rekla je ona.

Profesorica Hanka Vajzović navela je da je politika debelo umiješala prste u lingvistiku.

- Mi smo se u Bosni i Hercegovini ozbiljno o jadu zabavili sa jezičkim pitanjem. Naša država je izvukla najdeblji kraj – rekla je ona.

Tokom diskusije Bojan Glavašević iz Hrvatske citirao je Ramba Amadeusa koji je ranije izjavio da je nacionalizam turbo folk. Učesnici diskusije su podsjetili da je nakon raspada Jugoslavije nastalo šest jezika, ali da u regionu postoji nesklad između norme i jezičke prakse i da tu leži problem. Oni su na kraju konstatovali da ih niko ne prevodi i da se međusobno odlično razumiđu.

Projekat „Jezici i nacionalizam“ rezultat je dvogodišnje istraživačke misije i partnerskog djelovanja beogradskog Udruženja Krokodil, Udruge Kurs iz Splita, podgoričkog Centra za građansko obrazovanje (CGO) i PEN centra BIH iz Sarajeva.

N.D.

"JEZICI I NACIONALIZMI", EKSPERTSKA KONFERENCIJA ODRŽANA U PODGORICI

Nacionalisti, kada govore o jeziku, ne misle na jezik, već na politički projekat za koji im je potreban jezik, kao najjači znak. Zato nacionalizam funkcioniše u mitovima i nepomirljiv je sa naučnim metodom, kazala je Glušica

NACIONALIZAM I NAUKA SU NESPOJIVI

umjesto koncepta srpskog nacionalizma, što je bila ideologija iste ove vlasti prije dvije decenije, dobili crnogorski nacionalizam, opet kao ideološki projekat iste vlasti.

Nada Bobićić je ukazala na zanimljiv prostor koji se otvara u tumačenju novijih generacija - od odnosa jezika i mlađih, do analize odnosa jezika i klase, te jezika i marginalnih ili dis-

U prostorijama CGO u Njegoševoj ulici sinoć i prek-sinoć održana je dvodnevna konferencija pod nazivom "Jezici i nacionalizmi".

U fokusu govornika bila je aktuelna jezička situacija u regionu, ali i u Crnoj Gori, kao i uticaj politike na jezičku stvarnost, te prateća pojava jezičke konfuzije - zamah nacionalizama.

Uvodničar podgoričke seanse bila je sarajevska profesorica **Hanka Vajzović** koja je u duhovitom i šarmantnom obraćanju ukazala na brojne probleme koji su tiču jezika a zajednički su u svim državama regiona. Profesorica Vajzović je naglasila da je namjera jedne ovakve konferencije upravo da se stručna javnost i građanstvo upoznaju sa takvim, retrogradnim i nenaučnim procesima.

Lingvistkinja i spisateljica, profesorica **Slavica Perović** je govorila o slabostima nekih rješenja prihvaćenih u Crnoj Gori, ali je ukazala i na probleme koji nastaju zbog neadekvatne jezičke edukacije novijih generacija. Postoji veza između neadekvatne jezičke politike i pada jezičke kulture u jednom društvu.

Bojan Glavašević, lingvista iz Zagreba, nadahnuto je govorio o odnosu države i jezika, ali i odnosu

prema jeziku novih generacija, odraslih u drugačijoj tehnološkoj i medijskoj stvarnosti. Naveo je i brojne primjere koji u pravom svjetlu prikazuju stanje jezičke svijesti danas u Hrvatskoj, ali i u ostatku regiona.

Profesorica sa Filološkog fakulteta u Nikšiću **Rajka Glušica** govorila je o jezičkim politikama u regionu, i kako je nacionalizam uglavnom energija koja gura prema lošim rješenjima. U logici nacionalizma je potreba za proizvodnjom razlika, što ugrožava onu ključnu, komunikativnu funkciju jezika. Nacionalisti, kada govore o jeziku, ne misle na jezik, već na politički projekat za koji im je potreban jezik, kao najjači znak. Zato nacionalizam funkcioniše u mitovima i nepomirljiv je sa naučnim metodom posmatranja svijeta i fenomena u njemu.

Pisac **Balša Brković** je govorio o genezi jezičkog konflikta u Crnoj Gori. Naglasio je da se jedinstveni front koji se deveđesetih suprotstavio **Miloševiću** i ideologiji velikosrpskog nacionalizma, podijelio na način da je postalo jasno da su jedni u tom frontu bili jer su protiv nacionalizma, a drugi jer su (samo) protiv nominacije - sprski. Njima nije smetao nacionalizam kao takav, kazao je Brković. Zato je ta ekipa samo promjenila predznak, pa smo

jezika i mladih, do analize odnosa jezika i klase, te jezika i marginalnih ili diskriminiranih grupa.

Prof. Dr Josip Balotić dao je presjek lingvističkih nedoumica koje prate nekadašnji srpsko-hrvatski jezik gotovo od samih početaka... Balotić je ubjedljivo demaskirao mnoge kvazi-naučne pristupe koji su aktuelni u vrijeme nakon raspada SFRJ i jezičke politike koji je baštinila ta država.

Podgoričku debatu o jezicima i nacionalizmima, obilježila je i izuzetna posjećenost

Podgoričku debatu skupa o jezicima i nacionalizmima, obilježila je i izuzetna posjećenost.

Naziv prve seanse bio je "Govori li svaki narod u Crnoj Gori drugim jezikom", a druge večeri "Kakav je smisao povećavanja jezičkih razlika".

Serijski regionalni ekspertske konferencije "Jezici i nacionalizmi" biće održana u četiri grada - Podgorici, Splitu, Beogradu i Sarajevu. Organizatori su Krokodil, bosanski PEN, Kurs i Centar za građansko obrazovanje (CGO) iz Podgorice.

Naredna seansa je u Splitu, a moderator će biti profesor **Ranko Bugarski**.
K.V.

Piše Balša Brković

VIŠE
OD
RIJEČI

JEZICI

Dvodnevna tribina "Jezici i nacionalizmi" u Centru za građansko obrazovanje, sjajna posjeta... Podsjetilo me je to na danas zaboravljeno vrijeme osamdesetih, kada su tribine bile jedan od rijetkih ventila za artikulaciju drugačijeg mišljenja, drugačijeg političkog stava... Jer, tada nije bilo slobodnih medija i tehnoloških novotarija koje omogućavaju današnji način komunikacije među ljudima.

Ne samo zanimljiv sastav gostiju, već i vrlo zanimljive, goruće teme.

Svuda su isti ili slični problemi. I svuda po regionu, diletanti su mjera svega - pa i kada je riječ o jeziku. U Crnoj Gori, ako igdje.

Bilo je to vidljivo i prilikom nedavne pojave prvog toma Rječnika crnogorskog narodnog i književnog jezika. Izuzetno pregnuće grupe naučnika koju je okupila CANU rezultiralo je prvim takvim djelom u istoriji crnogorske kulture. Rječnik se izrađuje po svim naučnim pravilima, bez tipično crnogorskih improvizacija. I što se desilo? Počela je paljba po Rječniku i prije nego što su ga stigli prelistati. Suština je u tome da oni ne žele Rječnik crnogorskog jezika, već rječnik crnogorskog jezika koji će legitimisati jednu kvazinaučnu "elitu". Diletačtsku ekipu. Uostalom, je li im ko branio da naprave rječnik? Ali, to je ozbiljan posao, a priučenost je - priučenost. Uvijek. Ta "elita" je dobila na poklon od vlasti - čitav jedan fakultet. *Evo, dečice, igrajte se...* Da li, možebiti, neko očekuje kakav prema vlasti kritički nastrojeni glas da stigne sa takvog, poklonjenog,

fakulteta? Da li takva ekipa može da brani integritet nauke pred golom političkom vlasti?

**Diletačti su
ovdje miera**

ND Vjesnik/23.04.2016./
Forum) str. 1

trojeni glas da stigne sa takvog, poklonjenog,
**Diletanti su fakulteta? Da li takva ekipa
ovdje mjeđu može da brani integritet
svega - pa i nauke pred golom poli-
kada je riječ o tičkom Moći? Ili će biti ono
jeziku što je zapravo od početka -**
sluškinja Moći. A Crnoj Gori,
ovakvoj kakva je, najmanje
treba - još poslušnosti.

Još jedan zanimljiv detalj:
kada je čitava ova priča sa dva koncepta crnogorskog jezika počela, ova rigidna struja ključnu podršku imala je od Krivokapića. On je bio voljan, olako, prihvatići njihova rješenja, valjda mu je to izgledalo "crnogorskiye". Rasplesan je, pak, pokazao da su takvi Rankovi "eksperti" prvi krenuli da ga cipelaju, kad je DPS dao znak. A Krivokapić je, jedini od političara najvišeg ranga, došao u Crnogorsku akademiju nauka i umjetnosti na promociju Rječnika.

Ipak, ono najtužnije je način na koji je jedan režimski medij pokušao da iskoristi tribinu "Jezik i nacionalizmi" za goli politički obračun. Naime, niko nije kritikovao crnogorski jezik, uopšte nije bila riječ o tome, već je kritikovan način na koji je crnogorski jezik standardizovan, a to su dvije potpuno različite stvari. Koliko god se gospoda iz režimske propagandne mašinerije trudila da falsifikuju stvari, ovdje to nije baš tako lako. Naime, to što oni čuju kao "kritiku postojanja crnogorskog jezika" dolazi od ljudi koji su se borili za pravo na ime crnogorskog jezika. Sasvim legitimno i nužno, uzgred budi rečeno, na tribini je artikulisan stav o neodrživosti i nenaučnosti načina na koji je standardizovan crnogorski jezik. Da budemo sasvim precizni - profesorica Glušica nije rekla to što propagandisti žele da čuju. Ali, da su prenijeli ono što je stvarno rekla, to bi iziskivalo nešto više upotrebe malih sivih čelija (kako bi rekao Poaro), pa je zato jednostavnije napisati ono što neko želi da se "čuje". Kako bi se spirala falsifikovanja nastavila. To je Crna Gora: ovdje se proginitelji predstavljaju kao progonjeni, a od žrtve se hoće napraviti krivac... Zato nam je sve ovakvo kakvo je.

Suština je u Moći. Moć deformiše jezik. Moć deformiše život. Moć deformiše sve.

Ponekad me začudi da u tom frontu banalnosti vidim i ljude za koje sam mislio da ne mogu biti dio takve priče. Ali, nije stvar u tome da li oni u to vjeruju, već da li na to pristaju. Iz bilo kakvog razloga: konformizma, letargije, oportunitizma... Jer, važno je znati: nacionalizam kao javnu paradigmu uvijek kreira vlast, ali, svi koji na to pristanu postaju - saučesnici.

Dekan Fakulteta za crnogorski jezik kritikuje izjavu profesorice

Čirgić: To što je rekla govori samo o njoj

Što bi se moglo drugo i očekivati od osobe koja je svojevremeno bila potpisnik zaključaka skupa na kojem je rečeno da je i jekavica stožer koji objedinjava rasute srpske djelove - rekao je za Pobjedu Adnan Čirgić

Rajka Glušica

Adnan Čirgić

PODGORICA – Prvi čovjek Fakulteta za crnogorski jezik Adnan Čirgić kaže je za Pobjedu da skandalozna izjava profesorice Rajke Glušice u kojoj je navela da ovaj Fakultet stvara bolesne ljude zato što „studenti umjesto naučnih činjenica uče nacionalističke mitove“ nije vrijedna posebnog komentara.

Dekan Fakulteta smatra da Glušica svoju „naučnu jalost lijeći politikanstvom u jeziku“. Profesorica Filološkog fakulteta UCG želi, kaže Čirgić, kompenzirati svoje neznanje i neuspjeh pseudo-psihološkim bavljenjem s Fakultetom za crnogorski jezik.

– To kako je nazvala studente ne govori o tim studentima ništa, već govori isključivo o njoj

injenoj posvećenosti prosvjetnom pozivu za koji se uzaludno opredijelila. To govori o nepoštovanju crnogorske omladine i budućih kadrova našeg Fakulteta – rekao je on. Dok Glušica ne pokazuje u nekom naučnom ili stručnom osvrtu, kaže Čirgić, da je crnogorski jezik ono što ona kroz svoje političko djelovanje tvrdi, poručuje dekan, njome se više neće baviti.

– Njene kvalifikacije su bez objašnjenja. Ona može reći i da sviće sa zapada svako jutro. Niko me ne obavezuje da joj vjerujem na riječ – kazao je Čirgić.

On je, kako se prisjeća, do sada više puta obavještavao javnost „šta sve godinama radi profesorica Glušica“ i da je ranije bila i prorektorka Univerziteta. Aktuelnim skandaloznim izjavama, prema njegovim ri-

Rajke Glušice

a

Profesorica sada tvrdi kako su njene riječi „izvučene iz konteksta“

Profesorica Rajka Glušica reagovala je juče na tekst koji je objavljen u Pobjedi sa konferencije na kojoj je studente Fakulteta crnogorskog jezika nazvala bolesnim ljudima. Ona je navela da je neprijatno iznenadena načinom na koji je naš list prezentirao njen izlaganje na međunarodnoj konferenciji „Jezici i nacionalizmi“.

Kazala je da smo na „maliciozan način izvukli“ njene riječi iz konteksta, tvrdeći da je na skandalozan način kritikovala crnogorski jezik što, kako ocjenjuje, naprosto nije istina.

- Niko nije kritikovao crnogorski jezik i njegovo postojanje, a ponajmanje ja, jer sam prva lingvistkinja u Crnoj Gori koja se borila za uvođenje lingvonima crnogorski jezik u Ustav i nauku. Neka se Pobjeda i portal Analitika prisjeti ko je osnivač Studijskog programa za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti na Filozofskom fakultetu u Nikšiću 2008. godine i ko u Crnoj Gori i međunarodnoj načnoj zajednici afirmiše nauku o crnogorskom jeziku - napisala je ona u reagovanju.

Da je svaki nacionalizam osinje gnijezdo u koje je opasno dirati već odavno, navela je ona, zna i nečudi je „ovako prizeman obračun sa njom“.

- Ja kritikujem crnogorski nacionalizam i crnogorsku nacionalističku jezičku politiku koji se zasnivaju na mitovima i neistinama - kaže Glušica.

Svaki nacionalizam, pa i crnogorski, po definicijama naučnika koji se ovom temom bave jeste, dodaje ona, društvena patologija i bolest.

- U tom smislu sam i pominjala bolest, kao i to da obrazovati mlade ljudi u XXI vijeku na mitovima i poluistinama jeste neprikladno i nedopustivo, ako se zna da se obrazovne institucije moraju zasnivati na naučnim činjenicama. To nikako ne znači da su oni koji studiraju na Fakultetu za crnogorski jezik bolesni, već su žrtve pogubne jezičke politike koja se vodi na tom fakultetu i koju podržava aktuelni režim - zaključila je ona.

(Odgovor naše novinarke u sutrašnjem broju)

Što bi se moglo očekivati od osobe koja je pripadala donedavno svim mogućim društvinama u kojima je negiran crnogorski jezik

ječima, treba da se bavi Univerzitet.

- A što bi se moglo drugo i očekivati od osobe koja je svojevremeno bila potpisnik zaključaka skupa na kojem je rečeno da je ijekavica stožer koji objedinjava rasute srpske đelove. Što bi se moglo očekivati od osobe koja je pripadala

donedavno svim mogućim društvinama u kojima je negiran crnogorski jezik - upitao je on. Profesorica Glušica se, zaključuje dekan, bavi i pseudo-medicinom, a njen angažman isključivo je „povezan sa politikom i to dokazuje i političkim aktivizmom u jednoj partiji“.

Profesorica Glušica je predsjednica nikšićkog odbora Građanskog pokreta URA. Ona je prekjučna na prvoj regionalnoj konferenciji „Jezici i nacionalizmi“ koja je održana u podgoričkom Centru za građansko obrazovanje kritikovala crnogorski jezik.

N. DURĐEVAC

Odgovor novinarke Pobjede Rajki Glušici

Profesorice, jezik je nekad brži od pameti

PODGORICA – Kada neko u javnosti izgovori bilo kakav stav o nečemu dosljednost bi trebalo daga obaveze da se pridržava tih ocjena ubuduće ili se izvini ukoliko shvati da je pogriješio. To, međutim, ne važi i za profesoricu Rajku Glušicu.

Ona se, istina, sudeći prema jučerašnjem reagovanju, posramila svoje izjave kada je rekla da cetinjski Fakultet za crnogorski jezik stvara bolesne ljude, ali je slamku spasa pokušala da nađe u obrušavanju na naš list, iako smo tačno prenijeli sljed konferencije „Jezik i nacionalizmi“, na kojoj je govorila i profesorica i pokušala brutalni obračun sa utemeljivačima crnogorskog jezika i osnivačima cetinjskog fakulteta, ana kraju i sa samim studentima.

U slučaju profesorce Glušice pokazalo se da je jutro, zaista, pametnije od večeri. Ona je na regionalnoj konferenciji u Podgorici, koju je organizovao Centar za građansko obrazovanje kazala da Fakultet za crnogorski jezik „stvara bolesne ljude“, da bi sjutradan neuспјешno pokušala da se „preformuliše“ napadom na naše novine.

Studenti će tamo, umjesto naučnih činjenica, rekla je ona govorice o tom fakultetu, učiti nacionalističke mitove i mi ćemo sjutra imati bolesne ljude. I umjesto izvinjenja ili neke umjesne reakcije, ona je odlučno krenula u novi „rat“ – sada sa Pobjedom.

– Obrazovati mlade ljude u XXI vijeku na mitovima i poluistinama jeste neprimjereno i nedopustivo, ako se zna da se obrazovne institucije moraju zasnovati na naučnim činjenicama. To nikako ne znači da su oni koji studiraju na Fakultetu za crnogorski jezik BOLESNI, već su žrtve pogubne jezičke politike koja se vodi na tom fakultetu i koju podržava aktuelni režim – pokušala je ona da opravda svoju skandaloznu izjavu u reagovanju koje nam je dostavila.

ovog događaja možda bi profesorica Glušica i mogla da se „izvuče“. Pobjedu je profesorica nazvala malicioznom, jer smo navodno izvukli iz kontekstanjenu misao, ali pitamo profesoricu Glušicu da li je iste ocjene uputila i Centru za građansko obrazovanje? I ova NVO saopštila je da je profesorica govorice o novoosnovanom Fakultetu za crnogorski jezik i književnost na Cetinju ocijenila da je njegovo osnivanje „veoma opasno, jer će studenti na njemu učiti mitove nacionalističke i imaćemo ljudi bolesne, jer svaka obrazovna institucija mora počivati na dokazima naučnim, ne na mitovima“.

Možda je profesorica Glušica vjerovala da će se olako „izvući“ iz ove skandalozne izjave demantujući Pobjedu, jer nije dan drugi crnogorski medij nije objavio izvještaj sa konferencije. Nije se nadala snimku. Ni našem, ni CGO-a.

Nadala se da će njena sramna besjeda, neprimjerena bilo kom, a kamoli univerzitetskom profesoru, pedagogu, osobu koja obrazuje i vaspitava mlađe ljude, ostati neprimijećena i nezabilježena. Novinari su hroničari svakodnevice kroz koju prolazi neko društvo, a profesorica Glušica se potrudila da ovu našu još jednom vrati u devedesete i podsjeti nas na bastion besramnog šovinizma skraja 20. vijeka, iz kojeg potiče i kojem se, očito, koliko god pokušava, nije uspjela oduprijeti i prevazići ga. Filozofski fakultet u Nikšiću godinama je bio sigurna luka velikosrpskim sanjarima i ratnohuškačkim jurišnicima, a ni danas, skoro tri decenije kasnije, utisak je, još nije sposoban da se oslobođi propagatora kako bi njihovo mjesto zauzeli istinski profesori i naučnici.

Ukoliko profesorica želi, snimak možemo i da joj ga poslјemo, da se još jednom prisjeti nesvakidašnjeg skandala. Nekad je, profesorice, jezik brži od

str. 9

Ombudsman se neće baviti skandaloznom ocjenom profesorice Univerziteta Crne Gore

Bakoviću dovoljno što je Glušica ublažila stav

Profesorica Rajka Glušica na konferenciji je kazala da će studenti na Fakultetu za crnogorski jezik „učiti mitove nacionalističke i imaćemo sjutra bolesne ljude“

Fakultet za crnogorski jezik

DOBRO JE ŠTO SE SVE SMIRILO. Štefko Baković

NEUSPIO POKUŠAJ DEMANTOVANJA POREJDE Rajka Glušica

PODGORICA – Zaštitnik ljudskih prava i sloboda neće reagovati na izjavu profesorice Filološkog fakulteta Rajke Glušice, koja je rekla da Fakultet za crnogorski jezik stvara bolesne ljude, rečeno je Pobjedi iz ove institucije.

- Zaštitnik neće reagovati, jer je došlo do njenog povlačenja, odnosno ublažavanja stava i negiranja sporne tvrdnje, a to bi nam i bio cilj – rečeno nam je iz institucije ombudsmana. Oni su naveli da istrage neće biti, iako, kako su kazali, snimak njene izjave нико nije negirao.

- Šire posmatrano, bolje što

sve završilo povlačenjem i smirivanjem – saopšteno je Pobjedi iz Bakovićeve kancelarije.

Glušica je u reagovanju na Pobjedino izvještavanje sa konferencije „Jezici i nacionalizmi“ pokušala prošle sedmice da demantuje pisanje našeg lista pravdajući se da je, zapravo, rekla da su studenti na Fakultetu za crno-

garski jezik žrtve pogubne jezičke politike koja se vodi na Fakultetu. To nikako ne znači, kazala je ona, da su oni koji studiraju na Cetinju bolesni.

Ona je na konferenciji kazala da će studenti na Fakultetu za crnogorski jezik „učiti mitove nacionalističke i imaćemo sjutra bolesne ljude“.

Uprkos tome što se profesorica Glušica nije pokajala, niti se izvinila zbog skandalozne izjave, već je istrajna u navodima da je naš list izvukao iz konteksta njene misli i da ona nikada nije nazvala studente bolesnim, zaštitnik ljudskih prava i sloboda ne vidi ništa

Isto, međutim, ne smatra i dekan Fakulteta za crnogorski jezik Adnan Čirgić, koji je prošle sedmice kazao da je izjava Glušice isključivo, povezana sa politikom i to dokazuje i političkim aktivizmom u jednoj partiji, predsjednica je nikšićkog odbora Građanskog pokreta URA. To kako je nazvala studente ne govori, kazao je on, o tim studentima ništa, već govori isključivo o njoj i njenoj posvećenosti prosvjetnom pozivu za koji se uzaludno opredijelila.

Čirgić smatra da izjavom Glušice treba da se pozabavi i Univerzitet. Niko se sa te adresom, međutim, nije

Izjava Glušice isključivo je povezana sa politikom i to dokazuje i političkim aktivizmom u jednoj partiji

Dekan Filološkog fakulteta ne želi da komentariše izjavu profesorice

Bogojević: Glušica je odgovorna za ono što saopšti javnosti

PODGORICA - Dekan Filološkog fakulteta Univerziteta Crne Gore Dragan Bogojević, gdje je zaposlena profesorica Rajka Glušica, koja je prošle sedmice izjavila da Fakultet za crnogorski jezik na Cetinju stvara bolesne ljude, za Pobjedu nije želio da prokomentiše njenu ocjenu.

Bogojević je rekao da nema običaj da komentariše tuđe izjave, pogotovo ako se radi o „akademskim građanima koji javnim izjašnjenjem preuzimaju odgovornost za sopstvene stavove“. On je prokomentarisao kvalitet nastave crnogorskog jezika na njihovom Fakultetu u okviru kojeg su i studije Crnogorskog jezika i književnosti.

- Kao dekan Filološkog fakulteta uvjeravam vas da crnogorski jezik i književnosti na našem Fakultetu predaju stručni i kompetentni profesori, u skladu sa ustavnim rješenjima i važećim normativima – rekao je on.

Uvijek će se, dodao je, zalagati da se ovom pitanju, bez predra-

suda i jednostranih tumačenja, pristupi ozbiljno, odgovorno i argumentovano.

- Mislim da je takav pristup u interesu crnogorskog društva u cjelini – precizirao je dekan Filološkog fakulteta.

Ni zaštitnik ljudskih prava i sloboda neće reagovati na izjavu profesorice Glušice zato što je, smatraju u ovoj instituciji, došlo do njenog povlačenja, odnosno ublažavanja stava i negiranja usporne tvrdnje.

Ni - ko u javnosti nije osudio skandaloznu izjavu profesorice Glušice koja je rekla da je opasno osnivanje Fakulteta za crnogorski jezik na Cetinju, jer će studenti umjesto naučnih činjenica učiti nacionalističke mitova zbog čega ćemo sjutra imati „bolesne ljude“.

Glušica je reagovala i u neuспјелom pokušaju demantovanja onoga što je izjavila optužila je Pobjedu da je pogrešno interpretirala.

N.D.

Pobjeda / 27.04.2016. / društvo / str. 7

ART

3 ■

PODGORIČKA KONFERENCIJA „JEZICI I NACIONALIZMI“

Jezik je sredstvo nacionalnog identiteta kada je to potrebno, ali više od toga, on je lakmus papir i odraz stanja stvari u društvu i tu dijagnostičku dimenziju jezika nikada ne treba izgubiti iz vida

JEZIČKA PRAKSA, NORMA I MOĆ KOJA PRESUĐUJE

SLAVICA PEROVIĆ

Kako god na ovom svijetu bude, uvijek neka moć odluci.

Kada je u pitanju jezik, o njegovoj судбини odlučuju oni koji njime govore i oni koji ga normiraju. U jednom i drugom slučaju riječ je o pojedincima, s tim što ih u prvom slučaju ima mnogo, u drugom ne tako mnogo. Ona većina zna da je vlasnik nekog jezika, a manjina koja normira, određuje kakvog.

Urediti jezik, podvesti ga pod normu i standardizovati umnogome liči na proces kojim se kroti voda. Riječi se pravi korito, ali ona traži i svoj put. Trasira joj se tok, no ona zabasa i u rukavce. Najbolja je varijanta kada se sabira sva voda svih vodotokova i izbjegne poplava ljutnje, omraze i pogrešnih procjena u procesu standardizacije i normiranja. Ukrötiti se mora, ali voda uvijek teče.

Neki od ovih metaforizovanih aspekata prirode jezika bili su preispitivani na regionalnoj konferenciji "Jezici i nacionalizmi" održanoj u Podgorici 21-22. aprila ove godine. Da li je dobro normiran, kako živi

svoje jotovane dane, kakva je institucionalna primjena, da li su predložena rješenja pomirila ili prisilila govornike u Crnoj Gori i da li su oni koji imaju moć nad jezikom poštivali moć jezika. Najviše je riječi bilo o jotovoj varijanti jezika, šta je ona značila u normativnom smislu, a šta u jezičkoj praksi, koja je mjeđu institucionalnog poštovanja te norme, a koja one dubletne, nejotovane vari-

jante. Da li u svakodnevnom životu nova pravopisna rješenja ometaju ili omogućavaju komunikaciju?

Svakako, sedam godina nakon "Pravopisa crnogorskog jezika" na neka pitanja se mogu dati odgovori, ali se i otvaraju nova koja se nisu predvidjela, ili na koja se nije mislilo. Jezička praka relativizovala je normu, mnogi ljudi su željeli da budu komunika-

tivni na nepromjenjeni način, što znači da su nastavili da koriste svoje varijante crnogorskog jezika, ali registarski primjerene: nejotovanu za zvanični diskurs, a jotovanu za nezvanični, svakodnevni i razgovor s prijateljima. Mnogi mediji, javna upotreba jezika u mnogom domenu, publikacije, sajtovi, glasila, udžbenici potvrđuju tako shvaćenu normu i standard. Razlog za to sadržan je dobrom dijelom u snažnoj arhaičnoj noti iz propisane norme koju mnogi govornici ne mogu da prevaziđu, zato je i ne poštuju, a autohtonu iz "Pravopisa" i dalje ima nejasnu semantiku jer se ne zna šta je to za kojeg govornika u Crnoj Gori. Dalje, nova jotovana varijanta se u metaporuci odrazila kao labava norma u pravopisu i akcentuaciji, a to je, između ostalog, dalo poleta lokalnim akcentima

Sedam godina nakon "Pravopisa crnogorskog jezika" na neka pitanja se mogu dati odgovori

Slavica Perović na konferenciji "Jezici i nacionalizmi"

koji se danas u medijima čuju u dobroj mjeri. Pored toga, "piši kao što (arhaično) zboris" u toj istoj metaporuci često se odražava kao pogled unazad realizovan kroz teme i analogije iz prošlih vremena, primjere i principe iz blize i dalje prošlosti, umjesto okrenutosti budućnosti. U današnje vrijeme velika okrenutost prošlosti može biti prilično skupa.

Jezik je sredstvo nacionalnog identiteta kada je to potrebno, ali više od toga, on je lakmus papir i odraz stanja stvari u društvu i tu dijagnostičku dimenziju jezika nikada ne treba izgubiti iz vida. Pokazalo se da je kodifikacija kroz koju je prošao crnogorski jezik rezultanta nekoliko činilaca: struke koja nije bila lišena ideološkog predznaka, politike koja, inače, tjesno s ideologijom sarađuje i nauke koja u čitavom procesu nije imala vrhovnu moć, stoga nije imala ni posljednju riječ. Izučavajući fenomene jezika kritička analiza diskursa bavi se kompleksom pitanja vezanih za oblasti politike, ideologije i hijerarhije i naučne istine i mnogi naučnici zaključuju da je moć vrhovna kategorija oko koje se sve okreće.

Jedno društvo će imati pravilan poredak moći kada nauči dozvoli da bude prva. Tada će se usaglasiti stavovi onih koji jezik govore i onih koji jezik normiraju jer će otimanje normi po rukavcima dijalekata i idiolekata biti svedeno na najmanju mjeru.

Web objave:

<http://www.vijesti.me/caffe/regionalne-ekspertske-konferencije-jezici-i-nacionalizmi-881803>
<http://www.kolektiv.me/66272/cgo-serija-regionalnih-ekspertskeh-konferencija-21-i-22aprila>
<http://www.culture-corner.me/dogadjaji.php?id=14850>
<http://cgo-cce.org/2016/03/31/jezici-i-nacionalizmi-serija-regionalnih-ekspertskeh-konferencija-2016/>
http://www.rtv.rs/sr_lat/mladi/aktuelno/serija-konferencija-jezici-i-nacionalizmi_704054.html
<http://www.wherevent.com/detail/Centar-za-gradansko-JEZICI-I-NACIONALIZMI-Podgorica>
<http://www.vesti.rs/Kultura/Jezici-i-nacionalizmi-2.html>
<http://www.tanjug.rs/full-view.aspx?izb=238377>
<http://www.vijesti.me/vijesti/govori-li-svaki-narod-u-crnoj-gori-drugim-jezikom-884903>
<http://www.vijesti.me/vijesti/glusica-kritikujem-ono-sto-se-zasniva-na-mitovima-i-neistinama-884873>
<http://www.vijesti.me/caffe/jezicja-praksa-norma-i-moc-koja-presuduje-886072>
<http://portalanalitika.me/clanak/226734/cgo-domaci-konferencije-jezici-i-nacionalnizmi>
<http://portalanalitika.me/clanak/227232/bakovici-dovoljno-sto-je-glusica-ublazila-stav>
<http://zrcalo.me/?p=4729>
<http://www.kolektiv.me/67852/kakav-je-smisao-poveanja-jezikih-razlika>
<http://www.vijesti.me/forum/jezici-884959>
<http://www.in4s.net/cgo-kakav-je-smisao-povecanja-jezickih-razlika/>
<http://www.cdm.me/drustvo/crna-gora/kakav-je-smisao-povecanja-jezickih-razlika>
<http://www.cdm.me/drustvo/crna-gora/foto-govori-li-svaki-narod-u-crnoj-gori-drugim-jezikom>
<http://www rtcg.me/vijesti/drustvo/126488/pogresno-je-odricati-se-crnogorskog-jezika.html>
<http://kodex.me/clanak/114457/govori-li-svaki-narod-u-crnoj-gori-drugim-jezikom>

***

Radio Slobodna Evropa, 22.04. 2016. - nema transkripta na sajtu

***

ND Vljesti/21.04.2016/Kultura/ str. 8
Pobjeda/ 22.04.2016/Društvo/ str. 8
ND Vijesti/ 23.04.2016/Art/ str.3
Pobjeda/ 22.04.2016/ Društvo/ str.8
ND Vijesti/ 23.04.2016/ Forum/ str.1
Pobjeda/ 23.04.2016/ Društvo/ str. 8 i 9
Pobjeda/ 24. 04.2016/ Društvo/ str.9
Pobjeda/ 26.04.2016/ Društvo/ str.7
Pobjeda/ 27.04.2016/ Društvo/ str.7
Vijesti/30.04.2016/Art/str. 3